

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره سی و سوم - ۱۸ تا ۲۴ بهمن ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۲۵ بهمن ۱۳۹۹

۳۳

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره سی و سوم - ۱۸ تا ۲۴ بهمن ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۳۳

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۵ بهمن ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد: تعارض منافع در طرح شفافیت آراء نمایندگان..... ۲
- پیگیری تعارض منافع رئیس شورای شهر قروه..... ۵
- بررسی تعارض منافع مهندسان ساختمان در سفر خرم به هرمزگان..... ۵
- افزایش هزینه‌های درمان با تجویز آزمایش‌های غیرضروری..... ۶
- طرح تعارض منافع در نوبت صحن علنی مجلس..... ۶
- تضاد منافع سازمانی، مانع ساماندهی واحدهای اقامتی غیررسمی..... ۷
- تداوم پیگیری تعارض منافع در خانواده بایدن توسط رسانه‌ها..... ۷
- تفحص از عملکرد بانک‌های خصوصی: رسیدگی به درهای چرخان..... ۸
- ضوابط مدیریت تعارض منافع در انتخابات فیفا..... ۸
- تسریع مجلس در تصویب لایحه تعارض منافع؛ کمک به راهبرد فسادزدایی..... ۸
- تعارض منافع معاون شهرداری در واگذاری مراکز بهاران..... ۹
- لزوم مدیریت تعارض منافع دولت در بخش اقتصادی فاوا..... ۹
- لایحه تعارض منافع اولویت مهم اقتصاد ایران است..... ۱۰
- باز هم داستان تلخ تعارض منافع در وزارت آموزش و پرورش..... ۱۰
- نبود تضاد منافع، لازمه‌ی دولت کارآمد..... ۱۱
- محتواهای تصویری تعارض منافع..... ۱۱
- تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: دامنه نوسان تعارض منافع!..... ۱۲

درآمد: تعارض منافع در طرح شفافیت آراء نمایندگان

راضیه شیخ رضایی

ضرورت پرداختن به تعارض منافع نمایندگان مجلس بسیار ضروری است زیرا هرچه از عمر مجلس می‌گذرد، هر زمان یک شکل از تعارض منافع نمایندگان خودش را نشان می‌دهد. شایع‌ترین مصداق تعارض منافع بر سر نقش نمایندگی برای حوزه انتخابیه و نمایندگی برای عموم ملت است.

مصداق اخیر تعارض منافع نمایندگان مجلس مربوط به تصویب معافیت مالیاتی اعضای هیئت‌علمی، قضات و کارانه پزشکان بود. بحث اصلی بر سر این بود که بسیاری از نمایندگان مجلس همزمان از این مشاغل منافع مالی و غیرمالی دارند و معافیت مالیات این قشر نسبتاً مرفه جامعه منشائی جز تعارض منافع نمایندگان مجلس ندارد.

اما شاید یکی از بزرگ‌ترین مصداق تعارض منافع مربوط به مخالفت‌های نمایندگان مجلس در خصوص طرح شفافیت آراء نمایندگان است که از دوره دهم مجلس شروع شد و تا امروز ادامه دارد. طرحی که به‌زعم صاحب‌نظران، بسیار بعید به نظر می‌رسد که نمایندگان مجلس بخواهند باوجود منافعشان، طرح شفافیت را تصویب کنند. درواقع شفافیت آراء برخلاف منافع نمایندگان است؛ نمایندگان مجلس در جایگاهی قرارگرفته‌اند که بین منافع شخصی و منافع اجتماعی دچار تعارض شده‌اند و منافع شخصی‌شان به نحو نامطلوبی بر وظایف و مسئولیت‌های عمومی آنان تأثیر می‌گذارد.

باوجود ناتوانی در تصویب شفافیت آراء نمایندگان مجلس در دوره دهم، شفافیت در مجلس به یک مطالبه عمومی بدل شد اما نمایندگان دوره یازدهم با شعار شفافیت کار خود را شروع کردند و بعد از گذشت یک سال کش‌وقوس بر سر آن همچنان ادامه دارد.

چنانکه در روز یکشنبه ۱۲ بهمن، برای اولویت قرار دادن طرح شفافیت آراء نمایندگان با ۱۵۴ رأی موافق از ۲۳۸ نماینده حاضر موافقت شد، اما چهارشنبه ۱۵ بهمن، نمایندگان مجلس با ۱۵۳ رأی موافق از ۲۳۴ نماینده حاضر به کلیات طرح آن رأی ندادند؛ درصورتی که تنها ۳ رأی دیگر لازم بود تا طرح شفافیت آراء نمایندگان دو سوم آراء را به دست آورد. این اتفاق به تعبیر بسیاری از رسانه‌ها و سیاستمداران حیرت‌آور و تأسف بار بود؛ زیرا مجلس یازدهم با شعار شفافیت شروع به کار کرد، اما در اولین گام خود شکست خورد. چنانکه محسن رضایی، دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام، در توییتی با اشاره رد طرح شفافیت آراء نمایندگان نوشت: «مجلس به‌عنوان خانه ملت، باید شفاف باشد. انتظار مردم این است که مجلس شورای اسلامی در شفافیت و شفاف‌سازی، پیشگام باشد. اعتماد مردم را قدر بدانیم. فرصت خدمت، همیشگی نیست». حال، چشم دوباره افکار عمومی به این است که با رأی‌گیری مجدد این طرح که توسط ۵۰ نماینده مجلس به هیئت‌رئیس تقدیم شده است، این طرح در دستور کار مجلس قرار بگیرد.

بااین حال این تمام ماجرا نیست زیرا برخی از نمایندگان مجلس به مسائلی اشاره کردند که حتی اگر طرح شفافیت آراء نمایندگان رأی می‌آورد، اتفاق خاصی در عرصه سیاست کشور رخ نمی‌داد و انتظارات مردم را برآورده نمی‌ساخت.

چنانکه، الیاس نادران، نماینده مردم تهران به این نکته اشاره کرده بود که رأی‌گیری صرفاً بر سر کلیات بوده و بعد از آن طرح دو شوری می‌شد که بدین معنی است که تصویب جزئیات طرح به زمان نامشخص دیگری موکول می‌شد. سؤال اساسی که نادران پرسید این بود «طرحی که ۹ ماه در مجلس مانده و پخته نشده کی قرار است پخته شود. مگر چه قدر دیگر از عمر این مجلس باقی مانده است؟ در واقع قرار است شور اول را رأی بگیریم و به مردم نمایش شفافیت دهیم و بعد آن را بایگانی کنیم و در اواخر مجلس دوباره آن را آورده و بگوییم می‌خواهیم درباره شفافیت حرف بزنیم اما اگر صداقتی در کار است باید بعد از رأی‌گیری و آوردن رأی، بلافاصله وارد جزئیات آن شویم.»

از طرف دیگر، غلامرضا نوری قزلجه، نماینده مردم بستان‌آباد به ظرف توخالی طرح شفافیت اشاره کرده بود که مواد این طرح چندان تازگی نداشته است و تنها نکته جدید آن، این بود که آرای وکلای ملت (موافق، مخالف، ممتنع) در رابطه با طرح‌ها و لوایح اعلام شود که این ماده نیز با توجه به تبصره‌ای که برای آن گذاشته‌اند (در صورت تشخیص هیئت‌رئیس) خنثی شده است.

باوجود چنین صحبت‌هایی از سوی نمایندگان مجلس و از طرف دیگر اصراری برای رأی‌گیری مجدد کلیات طرح شفافیت آراء این سؤال به ذهن متبادر می‌شود که طرفداران رأی‌گیری مجدد کلیات طرح برای دو شوری کردن آن، درگیر چه تعارض منافی هستند. چند درصد نمایندگان مجلس، با شفافیت آرای واقعی، خود را در معرض خطر می‌بینند؟ مخالفان و ممتنعان به خاطر چه منافی در رأی‌گیری کلیات طرح موافقتشان را اعلام نکردند؟ به خاطر منافع خودشان یا منافع ملت؟

باوجود تمام این شبهات که می‌توان گفت در برابر شفافیت، تعارض‌های منافع بزرگی نهفته است و ذی‌نفعان بسیاری در این بین وجود دارد که نهایتاً خروجی این وضعیت بی‌اعتمادی، ناکارآمدی و تشدید نارضایتی عمومی مردم است. همچنین با چنین وضعیت و تشنیتی که در خصوص طرح شفافیت آراء شکل گرفت، چه انتظاری می‌توان از مجلس داشت که هر چه سریع‌تر لایحه تعارض منافع را تصویب کند؟

به‌طورکلی بازهم باید بر این گزاره تأکید کرد که تعارض منافع نمایندگان مجلس به قدری است که مانع تصویب طرح‌هایی برای شفافیت و مبارزه با فساد می‌شود. بر اساس مقاله زینالو، علی احمدی و نریمان (۱۳۹۸)^۱ ریشه این تعارض منافع ناشی سه مضمون است:

- ناشی از طراحی نادرست و غیردقیق سیستم حاکمیت است؛ زیرا نمایندگان به راحتی می‌توانند منافع غیر ملی را برآورده کنند و مانعی پیش روی خودشان نمی‌بینند. چنانکه حتی بررسی‌های کارشناسی در فرایند تصویب قانون نقش پیرنگی ندارد. همچنین به دلیل ساختار نامناسب در حل مسائل منطقه‌ای، نمایندگان درگیر مشکلات منطقه‌ای شده و دیگر فرصتی برای مسائل ملی و قانون‌گذاری و نظارت ندارند.

۱. زینالو، مهدی؛ علی احمدی، علیرضا؛ نریمان، علی (۱۳۹۸) بررسی عوامل بروز تعارض منافع در نمایندگان مجلس شورای

- نظام انگیزشی نمایندگان می‌تواند آن‌ها را به دنبال کسب منافع شخصی سوق دهد؛ این منافع شخصی می‌تواند علاوه بر منافع مالی و کسب قدرت، می‌تواند در راستای جلب رأی منافع حوزه انتخابیه و حتی منافع صنفی باشد.
  - فقدان نظارت یا ضعف نظارت بر رفتار نماینده‌ها است؛ در واقع عملکرد نمایندگان، رصد دارایی و اموال آن‌ها و نزدیکی‌شان، میزان مشارکت در رأی‌گیری‌ها و ... زیر هیچ ذره‌بینی قرار ندارند.
- هر سه مضامین ریشه‌ای در تعارض منافع نمایندگان مجلس خودشان را در عدم تصویب طرح شفافیت آراء نمایندگان نشان می‌دهد. در انتها باید گفت که به نظر می‌رسد با این حجم از تعارضات منافع، نمی‌توان انتظار داشت نمایندگان مجلس خود اقدامی سازنده برای شفافیت آراءشان و رفع تعارض منافع انجام دهند اما تنها رسانه‌ها و مردم هستند که می‌توانند با مطالبه‌گری جوی را ایجاد کنند که رفتار نمایندگان مجلس به سمت و سوی شفافیت حرکت کند؛ چنانکه امروز می‌بینیم حتی مخالفان طرح شفافیت آراء نیز در مصاحبه‌هایشان از شفافیت دفاع می‌کنند و دلایل مخالفتشان را برای مردم بازگو می‌کنند و کمتر نماینده‌ای جرئت می‌کند از عدم شفافیت دفاع کند.

***

- 🔗 علی بابایی کارنامی، سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس خبر داده که به زودی طرح مدیریت تعارض منافع مصوب کمیسیون اجتماعی، در دستور کار علنی مجلس قرار خواهد گرفت.
- 🔗 تقاضای مجتبی توانگر نماینده مردم تهران برای تحقیق و تفحص از عملکرد بانک‌های خصوصی مورد تصویب مجلس قرار گرفت. یکی از بندهای این طرح بررسی پدیده‌ی درب‌های گردان بین بانک‌های خصوصی و مقام ناظر بانکی است.
- 🔗 حمیدرضا طیبی، رئیس جهاد دانشگاهی در گفتگو با ایسنا نبود تضاد منافع را از ویژگی‌های دولت کارآمد عنوان کرده و خواهان مقابله دولت و قوه قضاییه با مصادیق تعارض منافع شده است.
- 🔗 بهاره آروین، عضو شورای شهر تهران، ضمن بیان ابهامات لایحه «مجوز واگذاری حق بهره‌برداری از ۸ مرکز بهاران به سازمان بهزیستی استان تهران» از تعارض منافع معاون شهرداری در ارائه‌ی این لایحه به شورا خبر داد.
- 🔗 خبرگزاری تسنیم با بررسی آگهی‌های ثبت موسسات تجاری خبر داده که رئیس سابق سازمان مدارس غیردولتی وزارت آموزش و پرورش درست یک روز قبل از صدور بخشنامه مدیریت تعارض منافع وزیر در ۱۹ خرداد سال جاری اقدام به صدور مجوز موسسه آموزشی و فرهنگی انرژی برتر به نام خود کرده است.
- 🔗 در هفته‌ی گذشته، انتشار خبری در مورد تعارض منافع رئیس شورای شهر قروه خبرساز شد. ظاهراً رئیس شورا همزمان دارای پروانه‌ی نظام مهندسی ساختمان نیز بوده و طی مدت ریاست از این پروانه استفاده کرده است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۲۵ بهمن ۱۳۹۹

پیگیری تعارض منافع رئیس شورای شهر قروه

پری سعیدی کیا (خبرنگار هاناخبر) - ۱۸ بهمن ۹۹
تعارض منافع در شوراها و شهرداری

مدتی است در شورای شهر قروه بحث بر سر تعارض منافع یکی از اعضای شورا که هم اکنون رئیس شورا است، شدت گرفته به طوری که عضو تازه وارد شورا «یحیی رستمی» از امضا کردن هرگونه نقشه تفکیکی مربوط به «کلوندی» با این دلیل که تعارض منافع دارد، خودداری می‌کند. به استناد ماده ۱۲۳ آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب سال ۱۳۷۵ و نظر به بند ۵ ماده ۲ مکرر آیین‌نامه مذکور اصلاحی سال ۱۳۹۴ که مقرر می‌دارد «تمامی اشخاص در ارائه خدمات مهندسی ساختمان باید از تکفل همزمان اموری که زمینه و موجبات نمایندگی یا قبول منافع متعارض را فراهم می‌آورد؛ اجتناب نمایند»، «حوریا کلوندی» به عنوان یکی از اعضای شورای شهر که هم اکنون رئیس شورا است شامل این دستورالعمل بوده و در این مدت سه سال و نیم نباید از پروانه نظام مهندسی خود استفاده می‌کرد و می‌بایست آن را که عنوان شهرسازی دارد تحویل داده و بعد در مقام عضویت ریاست مشغول فعالیت می‌شد.

خبرنگار کردپرس به پیگیری این مورد از مدیرکل دفتر توسعه مهندسی ساختمان وزارت راه و شهرسازی کشور پرداخت. «علی محمد عبدی قهرودی» در همین زمینه صراحتاً اشاره کرد که «این مسئله در کل کشور وجود دارد و ملاک ما قانون است و ضوابط ابلاغی از جمله بخشنامه وزیر وقت راه و شهرسازی به صراحت هم اعلام کرده که تا زمانی فردی در شورا و شهرداری است امکان استفاده از پروانه اشتغال بکار مهندسی خود را ندارد و این موضوع به مسئولان مرتبط (ادارات کل راه و شهرسازی) در استان‌ها ابلاغ شده و لازم الاجراست.»

این مقام مسئول وقتی مطلع شد که عضو شورای قروه همچنان در حال فعالیت بوده و البته هست، متعجب شد و گفت که «ضوابط ابلاغی صراحتاً چنین فعالیتی را منع کرده و در صورت صحت این مطلب، این تخلف است که همچنان این عضو شورا با پروانه اشتغال به کار مهندسی خود فعالیت دارد و این مورد را قطعاً پیگیری خواهیم کرد.»

هاناخبر

بررسی تعارض منافع مهندسان ساختمان در سفر خرم به هرمزگان

سازمان نظام مهندسی ساختمان - ۱۸ بهمن ۹۹
تعارض منافع در حوزه‌ی مسکن و شهرسازی

احمد خرم، رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان در تازه‌ترین سفر استانی خود به استان هرمزگان رفت و از نزدیک با مشکلات در این استان آشنا شد و در همایش شهرداران استان هرمزگان حضور یافت. از جمله مواردی که شهرداران استان هرمزگان در این جلسه برای پیگیری مطرح کردند، تعارض منافع اعضای سازمان شاغل در شهرداری‌ها بود.

پایگاه اطلاع‌رسانی شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان

افزایش هزینه‌های درمان با تجویز آزمایش‌های غیر ضروری

محمد جهانگیری (معاون فنی و نظارت سازمان نظام پزشکی کشور) - ۱۸ بهمن ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی سلامت و درمان

همه دستگاه‌های متولی می‌کوشند تعارض منافع را به حداقل برسانند. یکی از موضوعات موردنظر در بحث تعارض منافع خود ارجاعی در خدمات پاراکلینیک است؛ به‌عنوان نمونه یک رادیولوژیست نمی‌تواند برای بیمار نسخه نوشته و آزمایش‌های تشخیصی لازم را انجام دهد. یکی از اقدامات سازمان نظام پزشکی طبق قانون برای رسیدگی به این قبیل موارد، تدوین و ابلاغ راهنمای اخلاق پزشکی به عنوان منشور اخلاقی ارائه خدمات پزشکی و پیراپزشکی به همه مراکز درمانی است، ضمن آنکه به لحاظ انتظامی و حقوق اخلاقی نیز همواره پیگیری‌های لازم انجام می‌شود. اگر مشخص شود بیمار، نیازمند دریافت خدمت و یا انجام آزمایش تشخیصی نبوده و کادر درمان برای افزایش درآمد خود و یا سودجویی، آن خدمت را ارائه کرده‌اند نظام پزشکی فرد خاطی را به دادسرای انتظامی کل کشور معرفی می‌کند. گاهی ممکن است پزشکی دقت کار سونوگرافیست و یا یک آزمایشگاه را بیش از سایر مراکز تشخیصی قبول داشته باشد به همین دلیل بیماران را به آن مراکز هدایت می‌کند، اما گاهی ممکن است پزشک به دلیل منافع شخصی، بیماران را مجبور به مراجعه به مراکز مورد نظر کند که این مسئله خلاف مقررات و اخلاق پزشکی و جرم محسوب می‌شود.

مصادیق بارز تعارض منافع و تحمیل هزینه مازاد برای بیمار

محمود عباسی (رئیس انجمن علمی حقوق پزشکی ایران): نصب دستگاه‌های تشخیصی در مطب پزشکان برخلاف قوانین و تخلف انتظامی است و براساس قانون تعزیرات حکومتی و اصول بهداشتی و درمانی مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز جرم محسوب می‌شود و در شعب ویژه پزشکی - دارویی سازمان تعزیرات حکومتی قابل تعقیب است. در حقوق پزشکی اصطلاحی با عنوان «سهم خواری» داریم که ممکن است پزشک یا پرستار یا یکی از پرسنل درمانی با یک مرکز «ام آر آی»، «مرکز سونوگرافی» و یا «آزمایشگاه» خصوصی توافق کرده و بیماران را که به مراکز دولتی مراجعه می‌کنند به آن مراکز معرفی و عنوان کند فقط کار تشخیصی مرکز مورد نظر را قبول دارد، این کار اگر در قبال دریافت مبلغی صورت پذیرد جرم و تخلف انتظامی است و باید با آن برخورد شود چرا که «سهم خواری» مشابه «رشوه خواری» و «رباخواری» است و علاوه بر غیر اخلاقی بودن، غیرقانونی نیز است.

📞 پایگاه خبری - تحلیلی قدس آنلاین

طرح تعارض منافع در نوبت صحن علنی مجلس

علی بابایی کارنامی (سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۱۹ بهمن ۹۹
 ◀ طرح و لایحه‌ی تعارض منافع

کارهای کمیسیون منظم و به دقت پیش می‌رود. از آخرین نتایج مثبت کمیسیون اجتماعی می‌توان به اتمام بررسی طرح تعارض منافع اشاره کرد. طرح تعارض منافع در نوبت بررسی صحن قرار گرفته است.

📞 خبرگزاری ایسنا

تضاد منافع سازمانی، مانع ساماندهی واحدهای اقامتی غیررسمی

ابراهیم محرابی (مدیریت خانه مسافر استان خراسان رضوی) - ۱۹ بهمن ۹۹
◀ تعارض منافع در حوزه گردشگری

تناقض در برنامه ریزی و عملکرد نشان می‌دهد که سیاستگذاران دخیل در حوزه گردشگری در ارگان‌ها و سازمان‌های مختلف علی‌رغم این که تمایل زیادی به قانونمند کردن واحدهای اقامتی غیررسمی دارند ولی در عمل به دلیل تضاد منافع سازمانی، سیاست‌های درستی اتخاذ نکرده و با اجرای سیاست‌های متناقض و ناهماهنگ در سطح شهر مشهد باعث ایجاد اثربخشی منفی در این حوزه گشته‌اند که این نوع سیاستگذاری‌های ناهماهنگ در هر ارگان و سازمان باعث توسعه واحدهای اقامتی غیررسمی در شهر گشته است. باید برنامه‌ها و سیاستگذاری‌ها به صورت هماهنگ و یکپارچه و با محوریت وزارت متولی در حوزه گردشگری صورت پذیرد. تمهیدات لازم به منظور رفع موانع موجود جهت اجرایی شدن قوانین گردشگری توسط ارگان‌ها و سازمان‌ها بایستی فراهم گردد. همچنین ضرورت دارد تمهیدات لازم جهت جلوگیری از هر گونه موازی کاری و مجوزهای صادره برای سایت‌های گردشگری و تاسیسات گردشگری توسط نهاد تحت مدیریت وزارت صمت صورت پذیرد.

✉ اتاق بازرگانی، صنعت، معدن و کشاورزی خراسان رضوی

تداوم پیگیری تعارض منافع در خانواده بایدن توسط رسانه‌ها

اپک تایمز - ۱۹ بهمن ۹۹
◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

دبیر مطبوعاتی کاخ سفید تأیید می‌کند که هانتز بایدن، پسر رئیس جمهور جو بایدن، هنوز هم سهام یک شرکت سهامی خاص چینی را در اختیار دارد. زمانی که در نشست خبری روز جمعه از جن پساکی، دبیر مطبوعاتی کاخ سفید، در رابطه با سهام هانتز بایدن در «صندوق سرمایه‌گذاری سهام بوهای هاروست آراس تی شانگهای» که به اختصار «شرکای بی‌اچ‌آر» خوانده می‌شود، پرسیده شد، او چنین پاسخ داد: «او برای به ثمر نشستن سرمایه‌گذاری خود تلاش کرده است.» این اظهارات، گزارش اولیه دیلی کالر مبنی بر این که هانتز بایدن هنوز سهام این شرکت چینی را در اختیار دارد را تأیید می‌کند. اسناد تجاری نشان می‌دهند که هانتز بایدن در ۲۰ آوریل ۲۰۲۰ هیئت مدیره را ترک کرده است. با این حال، او هنوز ده درصد سهام این شرکت چینی را از طریق شرکت خود، «اسکنیتلیز ال‌ال‌سی» در اختیار دارد.

رئیس جمهور آمریکا به جیک تاپر، خبرنگار سی‌ان‌ان، گفته بود که خانواده او برای جلوگیری از تضاد منافع، از تجارت خارجی خودداری خواهند کرد. او در مصاحبه ۱۳ دسامبر ۲۰۲۰ گفت: «پسرم و خانواده من در هیچ کسب و کاری و کارآفرینی که با تضاد منافع همراه باشد و یا به نظر برسد که چنین است، مشارکت نخواهند داشت. گرچه [آنان] فاصله مناسبی از ریاست جمهوری و دولت دارند.»

✉ اپک تایمز

تفحص از عملکرد بانک‌های خصوصی: رسیدگی به درهای چرخان

مجتبی توانگر (نماینده مردم تهران) - ۱۹ بهمن ۹۹

◀ تعارض منافع در نظام بانکی

تقاضای «مجتبی توانگر» نماینده مردم تهران مبنی بر تحقیق و تفحص از عملکرد بانک‌های خصوصی در دستور کار روز یکشنبه نمایندگان در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی قرار گرفت و نمایندگان با ۱۸۵ رای موافق، ۱۱ رای مخالف و ۳ رای ممتنع با این تقاضا موافقت کردند. تعارض منافع و پدیده درب‌های چرخان بین بانک‌های خصوصی و مقام ناظر بانکی که زمینه کاهش اقتدار مقام ناظر بانکی را فراهم می‌کند، عدم رعایت مقررات بانک مرکزی در حوزه سود بانکی و دور زدن بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های قانونی از مشکلات مطرح شده برای تحقیق و تفحص است.

✉ خبرگزاری ایرنا

ضوابط مدیریت تعارض منافع در انتخابات فیفا

سید محمدرسول باختر (حقوقدان ورزشی) - ۱۹ بهمن ۹۹

◀ تعارض منافع در ورزش

به دلیل حساسیت فدراسیون جهانی فوتبال (FIFA) مقررات و قوانینی برای تایید صلاحیت نامزدها در انتخابات فیفا تدوین شده است و پیش از شروع فرآیند انتخابات به همه ابلاغ می‌شود. اگر شخصی برای یک پست در فدراسیون کاندیدا شود نباید عضو کمیته احراز صلاحیت یا از بستگان نزدیک مسئولان این کمیته باشد، حتی پست‌ها و سمت‌هایی که شخص دارد نباید تاثیری بر فرآیند و مراحل مختلف انتخابات داشته باشد. تعارض منافع به صلاحیت انتخابات خدشه وارد می‌کند گاهی ممکن است شخصی با اعمال نفوذ تایید صلاحیت شود که این مورد هم زیر مجموعه موارد انضباطی است و مشروعیت فرآیند انتخابات را از بین می‌برد.

✉ پایگاه خبری تحلیلی رادیو گفت‌وگو

تسریع مجلس در تصویب لایحه تعارض منافع؛ کمک به راهبرد فسادزدایی

محمد صالح نقره‌کار (دبیر کمیسیون حقوق بشر قانون وکلای دادگستری) - ۲۰ بهمن ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

آنچه جوهر لایحه مدیریت تعارض منافع است، دقیقاً مقوم سیاست‌های راهبردی قضایی در حوزه اعمال اصل ۴۹ قانون اساسی است. تسریع مجلس در تصویب لایحه مدیریت تعارض منافع می‌تواند در قانونیت بخشی به راهبرد فسادزدایی مدد رساند. برنامه جامع اقدام علیه فساد متکی بر قانونمندی‌سازی روندهای مبارزه و پیشگیری و توصیف روشن عناصر سه‌گانه بزه فساد از عیث مادی و روانی و قانونی است و مدیران و شهروندان باید تصویر واضحی از اقدامات فاسد و پیامد بزه‌انگاران مستوجب عقاب داشته باشند

✉ خبرگزاری ایلنا

تعارض منافع معاون شهرداری در واگذاری مراکز بهاران

بهاره آروین (عضو شورای شهر تهران) - ۲۱ بهمن ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی شوراها و شهرداری

در خصوص لایحه «مجوز واگذاری حق بهره‌برداری از ۸ مرکز بهاران به سازمان بهزیستی استان تهران» چند ابهام وجود دارد؛ از ۲۶ مرکز بهاران شهرداری، ۱۶ مورد غیرفعالند یا تغییر کاربری داده شده‌اند. چند مرکز تحویل پلیس راهور، به یگان حفاظت تحویل داده شده است یا در اختیار دفتر شهردار است و چند سال است که از برخی از آن‌ها هیچ بهره‌برداری نمی‌شود که این یعنی ما این مراکز را به نام کاری ساخته‌ایم و به کام کار دیگری استفاده کرده‌ایم. حال که شهرداری می‌خواهد هشت بهاران را در ارتباط با اعتیاد به بهزیستی واگذار کند، لایحه درخواست مجوز به شورا می‌فرستد آن‌هم درحالی‌که یکی از معاونین که دچار تعارض منافع در خصوص این لایحه است، در صحن علنی با لایحه خود شهرداری صراحتاً مخالفت می‌کند که این رفتار به قول رئیس محترم شورا به معنای ارسال لایحه قلابی به شورا است.

من معتقدم که این هشت مرکز اموال شهر هستند و مالکیت آن‌ها به هیچ وجه نباید واگذار شود اما زمانی که شهرداری مستقیماً به چنین موضوعاتی ورود می‌کند، چند صد برابر هزینه می‌دهد؛ آن هم بدون خروجی مناسب. با توجه به اینکه قانون وظیفه شهرداری را در ارتباط با مدیریت معضل اعتیاد صراحتاً همکاری در اختصاص ملک اعلام کرده است، پیشنهاد من این است که اتفاقاً بهره‌برداری مراکز بهاران را واگذار کنیم اما شهرداری برای استفاده از آن‌ها دستورالعملی با شاخص‌های شفاف در خصوص هزینه‌ها و خروجی‌ها تدوین کرده و به تصویب شورا برساند. با این دستورالعمل مسئولیت‌ها شفاف خواهد شد و شهرداری نیز می‌تواند بر اقدامات بهزیستی نظارت کند. در جلسه شورا، نظر کمیسیون مشترک مبنی بر رد لایحه با ۱۸ رای موافق به تصویب رسید.

✉ خبرگزاری تسنیم

لزوم مدیریت تعارض منافع دولت در بخش اقتصادی فاوا

عباس پورخصالیان (کارشناس حوزه ارتباطات) - ۱۸ بهمن ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

مجلس یازدهم اگر می‌خواهد انقلابی عمل کند باید از نگرش سوداگرایانه به بخش فاوای کشور بپرهیزد و ساختارهایی را در این بخش پی افکند که تعارض منافع دولت و بخش اقتصادی فاوا را رفع کنند؛ حوزه سیاست‌گذاری را از عرصه بهره‌برداری جدا کند و مقررات‌گذاری را از چنگ مالکان و سرمایه‌سالاران بخش به در آورد. این بدان معنی است که اگر فرضاً وزارت اقتصاد و دارایی مالکیت قسمتی از سهام یک آپراتور مخابراتی را دارا باشد، باید قانونی وجود داشته باشد که دخالت وزارتخانه دارای نفع مادی در بخش مخابرات را رفع کند و دستش را از حوزه مقررات‌گذاری کوتاه.

✉ جامعه خبری - تحلیلی الف

لایحه تعارض منافع اولویت مهم اقتصاد ایران است

مهرداد عباد (عضو اتاق بازرگانی، صنعت، معدن و کشاورزی تهران) - ۲۱ بهمن ۹۹
 ◀ طرح و لایحه‌ی تعارض منافع

در صورتی که لایحه تعارض منافع تصویب شود، بسیاری از نگرانی‌ها درباره ایجاد بستر فساد در اقتصاد ایران برطرف می‌شود. هرچند لایحه تعارض منافع نیز مانند هر طرح دیگری می‌تواند نقاط ضعفی داشته باشد اما در هر حال لایحه‌ای که نهایی شد و از سوی دولت برای اجرا به مجلس رفت، لایحه‌ای قابل دفاع بود که ساعت‌ها بحث و کار کارشناسی روی آن انجام شده بود و امید زیادی به تصویب آن وجود داشت. با وجود اهمیت این لایحه، متأسفانه در ماه‌های گذشته به نظر می‌رسد که مجلس نه تنها تصویب آن در فهرست اولویت‌ها قرار نداده که حتی ما بعضاً می‌بینیم که طرح‌هایی با اهمیت بسیار پایین به صحن می‌آیند اما این لایحه مهم هیچ برنامه مشخصی ندارد. بخش خصوصی از مدافعان اصلی نهایی شدن لایحه تعارض منافع به شمار می‌رود. در زمان نگارش لایحه، نمایندگان از اتاق بازرگانی حضور داشتند اما در ماه‌های اخیر متأسفانه هیچ خبر جدیدی از مجلس نداشته‌ایم. بر اساس قانون، اتاق بازرگانی مشاور هر سه قوه به شمار می‌رود اما در سال‌های گذشته بیشترین ارتباط ما با دولت بوده و تنها در ماه‌های اخیر قدری تعاملات با مجلس و قوه قضاییه بیشتر شده است. امیدواریم فضا برای ارائه نظرات بخش خصوصی فراهم شود و تعیین تکلیف لایحه تعارض منافع می‌تواند سرآغاز خوبی برای افزایش این همکاری‌ها باشد.

✉ خبرگزاری ایسنا

باز هم داستان تلخ تعارض منافع در وزارت آموزش و پرورش

خبرگزاری تسنیم - ۲۳ بهمن ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

مالکیت مدارس غیردولتی توسط مدیران آموزش و پرورش همواره یکی از موضوعات بحث برانگیز بوده اما در این میان، اقدام آقای "مجتبی زینوند" به عنوان رئیس وقت سازمان مدارس غیردولتی در صدور مجوزی خاص درست یک روز قبل از صدور بخشنامه تعارض منافع، قابل تأمل است. زینوند که مالک هنرستان غیردولتی امام علی (ع) است، در دوران تصدی خود به عنوان رئیس سازمان مدارس غیردولتی، اقدام به اخذ دومین مجوز مدرسه غیردولتی از وزارت آموزش و پرورش شده است. مجوز این مدرسه جدید در اردیبهشت ۱۳۹۹ صادر و در ۱۸ خرداد ۱۳۹۹ (یک روز قبل از صدور بخشنامه مدیریت تعارض منافع) در قالب موسسه آموزشی و فرهنگی انرژی برتر یک به ثبت رسیده است. طبق «بند یک» ماده ۴ قانون تاسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی، رئیس سازمان مدارس غیردولتی، نایب رئیس شورای سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی بوده و صدور مجوز تاسیس مدرسه یا مرکز غیردولتی در داخل و خارج از کشور از جمله اختیارات این شورا است! یعنی عملاً "مجتبی زینوند" به عنوان رئیس سازمان مدارس غیردولتی و نایب رئیس شورای سیاستگذاری آن هم صرفاً یک روز قبل از صدور بخشنامه تعارض منافع، اقدام به موافقت با صدور مجوز "موسسه آموزشی و فرهنگی انرژی برتر" به نام خود کرده است.

✉ خبرگزاری تسنیم

نبود تضاد منافع، لازمه‌ی دولت کارآمد

حمیدرضا طیبی (رئیس جهاد دانشگاهی) - ۲۴ بهمن ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

یکی از ویژگی‌های دولت کارآمد، سلامت مدیران است. در نظام دیوان سالار و سیستم اداره کشور، سلامت مدیران شاخصه بسیار مهمی است و اینکه تضاد منافع وجود نداشت سلامت مدیران و نبود تضاد منافع از ویژگی‌های دولت کارآمد است باشد. این بحثی است که در دنیا سال‌هاست مطرح است و خیلی کشورهایی که پیشرفت کردند به آن توجه کردند. مدیر نباید بر اساس منافع خود قانون بنویسد. متأسفانه بسیاری از مدیران ما در این موارد ذی‌نفع می‌شوند. بسیاری از مدیران ما می‌گویند تا وقتی واردات از خارج باشد من خودم یا پسر خاله‌ام در پشت‌صحنه این کار را انجام می‌دهیم تا من ذی‌نفع واردات باشم و اگر تولید باشد باز هم من یا پسر خاله‌ام باید ذی‌نفعش باشیم. هیچ اشکالی ندارد که ما مدیر یک بنگاه خصوصی شایسته را در کشور مسوول کنیم ولی به هیچ‌وجه او نباید قوانین را براساس نفع خودش بنویسد. این یک مصیبت در کشور ماست اما یک قوه قضاییه کارآمد و سالم مهم‌ترین رکنی است که می‌تواند با فساد برخورد کند و این مشکل را حل کند. اگر خود قاضی هم به فساد بیفتد که وامصیبتا، دولت باید دقت کند که مدیر سالم و دست‌پاک انتخاب کند که ذی‌نفع قانون‌گذاری‌هایش نباشد و به هیچ‌وجه تضاد منافع وجود نداشته باشد و از آن طرف باید قوه قضاییه سالم و کارآمدی وجود داشته باشد که با نگاه کاملاً غیرسیاسی و براساس مصالح ملی با هر کسی که خلاف می‌کند برخورد کند.

روابط عمومی جهاد دانشگاهی

محتوای تصویری تعارض منافع

در هفته گذشته، یک کلیپ و یک مصاحبه تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد:

- [تعارض منافع / آپارات / ۱۹ بهمن ۹۹](#)
در کشورهایی که به خود تشکل خدمات هزینه را نمی‌سپارند و این باعث یک اقتصاد موفق می‌شود چون قانون تعارض منافع باعث می‌شود که رانت خواری تا حد زیادی از بین برود.
- [هزینه خلاف کردن در ایران پایین است / ایسنا / ۲۴ بهمن ۹۹](#)
رئیس جهاد دانشگاهی معتقد است که برای حکمرانی خوب، باید دولت، مجلس و قوه قضائیه کارآمد داشته باشیم. حمیدرضا طیبی می‌گوید: «یک قوه قضاییه کارآمد و سالم مهم‌ترین رکنی است که می‌تواند با فساد برخورد کند و این مشکل را حل کند. دولت باید دقت کند که مدیر سالم و دست‌پاک انتخاب کند که ذی‌نفع قانون‌گذاری‌هایش نباشد و به هیچ‌وجه تضاد منافع وجود نداشته باشد.»

تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: دامنه نوسان تعارض منافع!

میلاد زمان

از تاریخ ۱۶ بهمن تا بیست و دوم بهمن ۱۳۹۹ مجموع ۱۱۳ مطلب با کلیدواژه تعارض منافع در رسانه‌های تلگرام، توئیتر و اینستاگرام تولید و باز نشر شده است. در این بازه زمانی در شبکه تلگرام ۲۷ مطلب، در شبکه توئیتر ۸۳ توئیت و در اینستاگرام ۲ پست در ارتباط با تعارض منافع به اشتراک گذاشته شده است. بیشترین سهم این تعداد مطلب متعلق به توئیتر با ۷۳٪ توجه رسانه‌ای، تلگرام با ۲۵٪ و اینستاگرام با ۲٪ است. بخش عمده این مطالب به تعارض منافع در بازار سرمایه و شهرداری و شورای شهر اشاره داشتند.

پیمانکاران در حلقه تعارض منافع

در برون سپاری وظایف از جانب دولت و سازمان‌های عمومی تعارض منافع نقش پررنگی دارد. بدین معنی که پیمانکاران از طرق غیرشفاف انتخاب می‌شوند و این محل به وجود آمدن موقعیت‌های تعارض منافی مانند تعارض منافع در ارتباطات خویشاوندی، خانوادگی و دوستانه، تعارض منافع در نظارت بر خود، تعارض منافع ارتباطات پسا‌شغلی و... می‌شود. در این شرایط نظارت دقیق و ارزیابی عملکرد پیمانکاران درست انجام نمی‌شود و موجب بروز مشکلات متعدد می‌گردد. لذا برای برون سپاری وظایف سازمان‌های حاکمیتی باید یک قاعده و شیوه نظامندی شکل بگیرد تا از موقعیت‌های تعارض منافع جلوگیری کند.

در همین زمینه، در واکنش به توئیتی که اشاره می‌کرد پیمانکاران شستشوی سطل‌های زباله شهری به صورت نازلی این کار را انجام می‌دهند کاربری به نام داوود منظور نوشت:

«در حالی که برون‌سپاری راهکاری برای کارایی اقتصادی و کاهش هزینه‌ها است، در نظام اداری ما برون‌سپاری‌ها منجر به افزایش چند برابری هزینه‌ها و کیفیت پایین خدمات شده است. وقتی به علت تعارض منافع نظارت خوبی بر پیمانکاران صورت نمی‌گیرد، اگر پیمانکاری خلاف این رویه عمل کند، جای تعجب است.»

بورس و تعارض منافع

تصمیم جدید سازمان بورس اوراق بهادار در خصوص تغییر دامنه نوسان قیمت سهام در هفته گذشته در فضای مجازی مورد توجه قرار گرفت. برخی کاربران این تغییر را به نفع اشخاص حقوقی و صندوق‌ها می‌دانستند و برخی دیگر از اساس وجود دامنه نوسان قیمت را ایجاد رانت برای بازیگران بزرگ قلمداد می‌کردند. کاربری با نام پزشک خصوصی در توئیتر می‌نویسد: «شما فکر می‌کنید حذف دامنه نوسان اصلاً در بورس ایران انجام شدنی هست؟ یا تعارض منافع صاحبان اصلی کارگزاری‌ها و سهامداران اصلی حقوقی هیچ‌وقت این اجازه رو نخواهد داد؟». فارغ از بحث‌های کارشناسی در مورد این موضوع که اقدام صحیحی است یا خیر باید گفت که چیزی که کاربران فضای مجازی به آن اشاره می‌کنند احتمال حضور تصمیم‌گیران در بازار بورس و بهره‌مند شدن از نتایج تصمیم‌های خودشان است. یعنی قانون‌گذار به

شکلی قانون وضع می‌کند و یا تغییر می‌دهد که بین منافع عمومی و منافع شخصی تعارض ایجاد می‌شود. این موقعیت، تعارض منافع، قاعده‌گذاری برای خود نام دارد. این موضوع در سازمان‌هایی مانند بورس اوراق بهادار می‌تواند بسیار مهم باشد زیرا به سادگی باعث کسب منافع هنگفت می‌شود. لازم است که تصمیم‌گیران و قانون‌گذاران سازمان بورس بطور مداوم مورد پایش قرار گیرند تا در معرض موقعیت‌های تعارض منافع نباشند. در یک سال گذشته که بحث بازار سهام در کشور داغ بوده است بارها این نکته به صورت‌های مختلف گفته شده است.

تعارض منافع در شهرداری تهران و شورای شهر قروه

در بازه زمانی مذکور دو گزارش خبری در تلگرام پربازدید بود و دست‌به‌دست می‌چرخید. بهاره آروین در شورای شهر تهران اعلام کرد که «شهرداری می‌خواهد هشت بهاران را در ارتباط با اعتیاد به بهزیستی واگذار کند، لایحه درخواست مجوز به شورا می‌فرستد آن هم درحالی‌که یکی از معاونین که دچار تعارض منافع در خصوص این لایحه است، در صحن علنی با لایحه خود شهرداری صراحتاً مخالفت می‌کند که این رفتار به قول رییس محترم شورا به معنای ارسال لایحه قلبی به شورا است. من معتقدم که این هشت مرکز اموال شهر هستند و مالکیت آن‌ها به هیچ وجه نباید واگذار شود اما زمانی که شهرداری مستقیماً به چنین موضوعاتی ورود می‌کند، چند صد برابر هزینه می‌دهد؛ آن هم بدون خروجی مناسب». شهرداری به دلیل خدمات متنوعی که ارائه می‌دهد معمولاً در معرض انواع موقعیت‌های تعارض منافع قرار دارد. اینکه به گفته یکی از نمایندگان شورای شهر یکی از معاونین شهرداری تهران در موقعیت تعارض منافع قرار دارد نکته‌ای نیست که به آسانی از آن گذشت. بطور قطع لازم است تا این موقعیت تعارض منافع مشخص شده و راهکاری برای مدیریت و نظارت بر آن اندیشیده شود در غیر اینصورت مشکلاتی از قبیل لابی و کارشکنی برای طرح‌ها و قوانین حداقل مشکلات خواهد بود.

مورد دیگری که مورد توجه کاربران قرار گرفته بود ماجرای قرار داشتن یکی از اعضای شورای شهر قروه کردستان در موقعیت تعارض منافع به مدت سه سال بود! ظاهراً یکی از اعضای شورای شهر قروه که مهندس شهرساز است در موقعیت تعارض منافع قاعده‌گذاری برای خود بوده است. یکی از وظایف مهندس شهرساز تفکیک اراضی شهری است و این تفکیک جزو اموری محسوب می‌شود که مستقیم زیر نظر شورای شهر و شهرداری قرار دارد، یعنی مالک گزارش و نقشه تفکیکی اراضی خود را باید به تأیید شورا، جهت عقد صلحنامه و تعیین قدرالسهم شهرداری برساند و فرد مذکور همزمان در مقام تهیه‌کننده، تأییدکننده و تصویب‌کننده طرح جهت انجام امور مربوط به کمیسیون ماده ۵ بوده است. فارغ از صحت یا عدم صحت این ماجرا، این چنین مساله‌ای نشان می‌دهد که موقعیت‌های تعارض منافع در همه جا وجود دارد و علی‌رغم صدور بخشنامه از جانب وزیر همچنان ادامه می‌یابد. یکی از دلایل این مسئله همچنان معطل ماندن لایحه تعارض منافع دولت در مجلس شورای اسلامی است.

همچنین در هفته گذشته تعارض منافع در نظام سلامت و تعارض منافع نمایندگان مجلس مورد توجه کاربران فضای مجازی بود. کاربری با نام محمد لطفی در توییتر می‌نویسد: «این بحث تعارض منافع مانع تصویب خیلی از قوانین می‌شود. تا وقتی کمیسیون بهداشت و درمان مجلس همه پزشک هستند هیچ طرحی علیه پزشکان تصویب نخواهد

شد». این مسئله باید در مجلس شورای اسلامی مورد توجه قرار گیرد و نمایندگان پزشک به حوزه‌های دیگری غیر از پزشکی ورود کنند یا از پزشکی و موارد مرتبط با آن نفعی حاصل نکنند.

از طرف دیگر ماجرای رد طرح شفافیت آرای نمایندگان مجلس در صحن علنی هنوز سوژه داغ فضای مجازی است. کاربری به نام داود منظور در توئیتر می‌نویسد: «هزینه‌های شفافیت به اندازه‌ای بالا است که حتی نمایندگان مجلس انقلابی هم حاضر به پرداخت آن نیستند. باور کنیم که مشکل اصلی در نظام تصمیم‌گیری کشور، تعارض منافع است. تصمیم‌گیری‌های ملی نباید بر اساس منفعت جویی‌های شخصی یا گروهی صورت گیرد». یا کاربر دیگری می‌نویسد: «بهترین فرصت برای از بین بردن تعارض منافع شفافیت آرا نمایندگان بود». در واقع کاربران فضای مجازی بر این نکته تاکید دارند که یکی از راهکارهای مدیریت تعارض منافع در مجلس شفافیت آرای نمایندگان است چرا که شفافیت و مدیریت تعارض منافع ارتباط تنگاتنگی باهم دارند و هر فرد در هر جایگاهی وقتی بداند زیر ذره بین قرار دارد خود را بین تعارضات منافع شخصی و عمومی گرفتار نمی‌کند. فارغ از جهت‌گیری‌های سیاسی برخی از کاربران، این نکته که ظرف دو یا سه هفته گذشته کاربران مرتب به این مسئله واکنش نشان می‌دهند را می‌توان به فال نیک گرفت.

پژوهشگاه مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۳۳

شماره سی و سوم - ۱۸ تا ۲۴ بهمن ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۰۲۰۴۳۲۹۹۵

